

PROTOCOL AUTONÒMIC D'ACTUACIÓ PER A LES PERSONES EN SITUACIÓ DE SENSE LLAR DAVANT ONADES DE CALOR O ALTES TEMPERATURES

ANTECEDENTS

La Llei 3/2019 de Serveis Socials Inclusius de la Comunitat Valenciana definix en l'apartat 4 de l'article 70, l'emergència social com els *“accidents, catàstrofes o estats de vulnerabilitat i desprotecció social sobrevingudes i inesperades, de conformitat amb la normativa sobre protecció de la seguretat ciutadana, de protecció civil i gestió de les emergències que siga aplicable”*.

El catàleg de prestacions del Sistema Públic Valencià de Serveis Socials inclou com a prestació professional garantida l'atenció davant situacions d'urgència i emergència social, sent competència local l'atenció immediata davant estes situacions i competència autonòmica la coordinació de les actuacions, prestacions i serveis del Sistema Públic Valencià de Serveis Socials, així com l'elaboració i el desenvolupament de protocols de coordinació entre les administracions públiques valencianes, principalment entre aquelles que tinguen competències en matèria de drets socials i els sistemes de protecció social.

L'objectiu d'este protocol és establir i desenvolupar mesures estratègiques destinades a evitar o pal·liar les desigualtats patides per les persones pertanyents a col·lectius vulnerables, en situació o risc d'exclusió social, principalment en moments d'altres temperatures.

Després de la coordinació per part de la Vicepresidència Segona i la Conselleria de Serveis Socials, Igualtat i Vivenda dels censos de persones en situació de sense llar a les ciutats d'Alacant, Castelló, Elx, Gandia, Torrent i València, l'elaboració del protocol calor es configura com una necessitat davant les situacions d'emergència climatològica que es produïxen en la nostra Comunitat entre els mesos de calor, de juny a setembre. Estes actuacions es constitueixen com a avantsala de la primera estratègia autonòmica d'atenció a les persones en situació de sense llar que des de la Direcció General d'Inclusió i Cooperació al Desenvolupament s'impulsarà durant el segon semestre de l'any 2024.

1. ESCENARI DE LES EMERGÈNCIES

El canvi climàtic constitueix un fenomen que implica canvis importants en el clima a nivell mundial. Els resultats de l'últim informe d'avaluació de l'estat del clima elaborat pel Grup Intergovernamental d'Experts sobre el Canvi Climàtic (IPCC, per les seues sigles en anglés) indiquen que al llarg del segle XXI es produiran canvis en el clima, entre els quals cal destacar, l'augment de les temperatures a un ritme superior al global, els esdeveniments extrems càlids augmentaran la seua freqüència, al contrari que els esdeveniments extrems freds. Concretament en la subregió mediterrània (que engloba tota Espanya excepte Canàries) es preveu un augment

de les temperatures extremes, una disminució de les precipitacions i una disminució de la cobertura de neu. Esta exposició de motius justifica la necessitat de l'elaboració d'este protocol, perquè d'esta manera es puga donar resposta a les necessitats de les persones en situació o risc d'exclusió social que es troben en situació de sense llar i que s'agreugen per la situació de temperatures extremadament altes.

L'associació entre altes temperatures i increments en la morbimortalitat és molt elevada, nombrosos estudis epidemiològics mostren un augment significatiu de la mortalitat per damunt d'un determinat llindar tèrmic, i s'ha demostrat que les temperatures extremadament altes incidixen directament sobre la mortalitat per malalties cardiovasculars i respiratòries.

L'exposició a altes temperatures afecta especialment a persones en situació o risc d'exclusió social que es troben en situació de sense llar, situacions sobrevingudes que requereixen d'una atenció per part de l'administració. Per tant, les condicions atmosfèriques d'altes temperatures que succeïxen entre els mesos de juny a setembre condicionen la necessitat d'establir un protocol d'intervenció, que garantisca l'atenció de les necessitats bàsiques de les persones en situació de sense llar, amb la finalitat d'ampliar i millorar la xarxa d'atenció a les persones més vulnerables.

El Centre de Coordinació d'Emergències de la Generalitat emet avisos especials quan preveu l'aparició d'altes temperatures, tenint en compte les temperatures màximes que es poden aconseguir. Es contemplen tres nivells bàsics en relació amb l'emissió d'avisos, en funció de la perillositat, persistència i extensió de l'àrea afectada:

- En el nivell groc és de baix risc i es recomana parar atenció a les prediccions meteorològiques.
- El nivell taronja és de risc mitjà i es recomana que es prenguen precaucions i mantindre actualitzada la informació de la predicció meteorològica.
- En el nivell roig és d'alt risc i la recomanació se centra en actuar segons les indicacions de les autoritats.

2. DISPOSITIUS D'ATENCIÓ A L'EMERGÈNCIA CLIMATOLÒGICA

La Llei 3/2019 definix l'atenció a les necessitats bàsiques, de competència local, com les actuacions dirigides a proporcionar l'atenció i la cobertura de les necessitats bàsiques de les persones, famílies, o, si és el cas, unitats de convivència; entre les seues modalitats s'inclouen els espais d'allotjament, d'atenció diürna i nocturna, d'atenció ambulatoria i els serveis d'acolliment i d'higiene personal, convivència, relació i atenció social per a les persones en situació de vulnerabilitat o risc d'exclusió social.

De manera transitòria, mentre les administracions locals adapten els seus recursos i disposen de les infraestructures necessàries per a l'atenció immediata de les necessitats bàsiques de les persones en situació de sense llar, els centres pertanyents a l'acció concertada del sector d'atenció a persones en situació o risc d'exclusió social, acullen i donen cobertura a les necessitats d'estes

persones davant situacions d'emergència, com les que es produïxen davant una onada de calor, fent un treball important en l'atenció integral a les persones en situació de sense llar.

Les entitats socials que participen en la convocatòria de subvencions per al finançament de projectes en matèria d'inclusió i desenvolupament comunitari presenten projectes dirigits a persones o unitats familiars que es troben en situació de vulnerabilitat o risc d'exclusió social, amb actuacions dirigides a l'atenció a les necessitats bàsiques, d'atenció ambulatoria, diürna i nocturna, serveis d'acolliment i d'higiene personal, de manera que estes entitats són col·laboradores de l'Administració Autonòmica davant situacions d'emergència.

La **col·laboració de les entitats socials** davant les situacions d'emergència és extensa i extraordinària, per la qual cosa s'establix amb les mateixes una coordinació i prioritjació de les seues actuacions davant els moments de condicions climatològiques adverses (s'annexa relació de les entitats que col·laboren).

3. ATENCIÓ A L'EMERGÈNCIA

L'Agència Valenciana de Seguretat i Resposta davant les Emergències és la responsable d'emetre els corresponents avisos d'alerta davant una onada de calor, per tant, en el moment de recepció del butlletí d'avis corresponent, es recomana l'activació dels dispositius locals d'atenció a les persones en situació de sense llar en els municipis amb població igual o superior a 25.000 habitants. En esta línia i per a reforçar la comunicació, la Direcció General d'Inclusió i Cooperació al Desenvolupament remetrà els pertinents avisos a les administracions locals per a la posada en marxa d'estos dispositius

En el moment de recepció de l'avis especial d'alerta per altes temperatures emés pel Centre de Coordinació d'Emergències de la Generalitat, s'activaran els dispositius locals, que permeten l'acolliment a les persones en situació de sense llar, on puguen rebre els elements, subministraments i recursos necessaris per a donar resposta a la cobertura de les necessitats bàsiques vinculades a les altes temperatures davant situacions d'emergència.

Les mesures prèvies a la situació d'alerta seran les següents:

- Designar a les persones responsables per a la coordinació de les mesures prèvies a adoptar, les quals han de conéixer diàriament si s'activen nivells de risc per a posar en marxa les mesures necessàries d'informació, prevenció i vigilància.
- Identificar a les persones en situació de sense llar de major risc del municipi.
- Tindre previstos els espais d'acolliment immediat per a les persones en situació o risc d'exclusió social, adaptats a la situació d'altes temperatures.
- Preveure els subministraments necessaris per a donar cobertura a les necessitats bàsiques vinculades a la situació altes temperatures.

La temporalitat dels dispositius estarà definida per les dates de previsió establides en l'avís especial.

Els ajuntaments la població dels quals siga igual o superior a 25.000 habitants, habilitaran el dispositiu d'acolliment en el qual treballaran els serveis de la policia local i l'equip d'atenció primària bàsica de serveis socials.

El personal dels serveis socials en coordinació amb la policia local del municipi seran els responsables de la detecció i possible acompanyament de les persones que es troben en situació de sense llar oferint-los la informació dels riscos que suposa l'exposició a altes temperatures.

Els serveis socials d'atenció primària bàsica seran els encarregats de dur a terme la valoració i el seguiment de cada cas, treballant en estreta coordinació i col·laboració amb les entitats socials del municipi.

4. COMPETÈNCIES AUTONÒMIQUES, COMPETÈNCIES LOCALS I RESPONSABILITAT DE LES ENTITATS SOCIALS.

4.1. Competències autonòmiques

Correspon a la Generalitat el disseny dels criteris generals d'organització, funcionament dels serveis i dels models d'intervenció d'atenció primària de servei socials, així com la coordinació de les actuacions, prestacions i serveis del Sistema Públic Valencià de Serveis Socials, mitjançant l'elaboració de protocols de coordinació entre les administracions públiques en assumptes relacionats amb els drets socials.

4.2. Competències locals.

Els municipis de la Comunitat Valenciana tenen competències pròpies en la detecció i estudi de les situacions de necessitat social en el seu àmbit territorial, la provisió i la gestió dels serveis socials d'atenció primària de caràcter bàsic, dotant d'espais, equipaments i personal suficient i adequat per a la provisió de les prestacions de l'atenció primària i d'urgència, en els quals la col·laboració de la Generalitat o la Diputació Provincial assegurarà la correcta disposició.

Per a això, a cada ajuntament li correspondrà:

- La **constitució d'un dispositiu d'acolliment**, atenció i informació a les persones en situació de sense llar, per a aquells municipis en els quals prèviament no s'haja establert un servei especialitzat. Es proposa que este dispositiu estiga format per personal professional dels serveis socials municipals, professionals dels serveis d'urgències dels centres de salut, policia local i entitats socials que treballen en el municipi.

Les funcions del dispositiu estaran centrades en el monitoratge d'aquelles persones que es troben vivint al carrer, així com de garantir el dret a la informació sobre els recursos municipals i aquells oferits per les entitats socials.

- **Habilitació d'espais municipals** que puguin ser utilitzats com a recursos de baixa exigència per a aquells dies en què es comuniquen des de la Direcció General d'Inclusió i Cooperació al Desenvolupament com a dies d'altas temperatures. Estos recursos han de garantir la intimitat i seguretat de les persones usuàries, especialment de les dones, i han de complir criteris d'accessibilitat, acceptabilitat i adaptabilitat. L'atenció realitzada en estos dispositius ha de complementar-se amb una intervenció psicosocial i sanitària. Els recursos han de tindre en compte l'heterogeneïtat de les persones en situació de sense llar, els seus estats vitals, hàbits de consum o patologies derivades de problemes de salut mental, etc. Tenint en compte les consideracions de la realitat existent, com la pernocta de parelles, la companyia de mascotes o la consigna per al magatzematge de les seues pertinences. S'aconsella que es dispose d'espais d'higiene personal i serveis de bugaderia.
- En els grans municipis de població igual o superior a 200.000 habitants es recomana la posada a la disposició de diversos espais distribuïts al llarg de la localitat amb l'objectiu de facilitar l'accés.

Davant l'onada de calor es recomana subministrar elements de protecció solar, com a gorra, protector solar i proporcionar aigua, així com els accessoris d'hidratació i els elements de magatzematge per a estos productes per a aquelles persones que pernocten i/o es troben en situació de carrer, així com la provisió d'alimentació en el moment en el qual es realitza l'atenció i acolliment.

Després de la intervenció pròpia d'emergència, es recomana estudiar i actualitzar la situació individual/familiar de la persona atesa, a fi d'analitzar la situació concreta i proposar actuacions específiques d'acompanyament i allotjament estable.

4.3. Responsabilitat de les entitats socials.

Les entitats socials, es configuren com a col·laboradores necessàries de l'Administració per a aconseguir l'accés als drets de les persones més vulnerables, configurant-se com a subjectes de responsabilitat en relació amb els subjectes de drets.

És per això, per la qual cosa se sol·licitarà a les entitats socials que treballen en els municipis i amb trajectòria en l'atenció i acompanyament de les persones en situació de sense llar la participació en els dispositius organitzats pels ajuntaments, així com en l'avaluació i el seguiment realitzat per la Direcció General d'Inclusió i Cooperació al desenvolupament.

5. COORDINACIÓ I COMUNICACIÓ

La Direcció General d'Inclusió i Cooperació al Desenvolupament serà l'encarregada de comunicar els avisos especials d'alertes davant altes temperatures durant els mesos de calor que emet el Centre de Coordinació d'Emergències de la Generalitat als responsables municipals dels municipis amb població igual o superior a 25.000 habitants i als responsables de les entitats socials.

La Direcció General d'Inclusió i Cooperació al Desenvolupament coordinarà la posada en marxa d'este protocol, per a això mantindrà comunicació amb les entitats locals de la Comunitat Valenciana i les entitats socials col·laboradores, tant aquelles que disposen de places d'acolliment com les que realitzen programes d'atenció a les necessitats bàsiques i desenvolupament comunitari, amb finançament de l'Administració Autònoma. Esta comunicació es realitzarà mitjançant el correu electrònic facilitat per estes entitats.

6. CALENDARI 2024.

El període que s'establix per a la posada en marxa del present protocol serà des de l'8 de juliol de 2024 fins al 15 de setembre, podent haver-hi modificacions en les dates d'inici i finalització d'este període en funció de les previsions i els avisos de l'Agència Valenciana de Seguretat i Resposta davant les Emergències, la qual cosa es comunicarà a tots els municipis i entitats socials col·laboradores.

La Direcció General d'Inclusió i Cooperació al Desenvolupament realitzarà una avaluació intermèdia, així com una avaluació final per a arreplegar les actuacions realitzades, que permeta deixar constància de les necessitats de les entitats locals i socials, amb la finalitat d'avaluar i millorar les futures intervencions.

El calendari proposat per a l'avaluació és el següent:

- Avaluació intermèdia: quarta setmana de juliol.
- Avaluació final: primera setmana d'octubre.

A València, en la data de la firma electrònica

EL DIRECTOR GENERAL D'INCLUSIÓ I COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT

Annex I: Entitats pertanyents al concert en el sector d'atenció a persones en situació o risc d'exclusió social pertanyents a col·lectius vulnerables.

ENTITATS	PROVÍNCIA
HIJAS DE LA CARIDAD DE SANT VICENTE DE PAUL-OBRA SOCIAL MARILLAC	CASTELLÓ
FUNDACIÓN APIP-ACAM	CASTELLÓ, VALÈNCIA
ACCEM	CASTELLÓ, VALÈNCIA, ALACANT
FUNDACIÓN AMIGÓ	CASTELLÓ, VALÈNCIA
CASDA ASOCIACIÓN CIUDADANA CONTRA EL SIDA DE CASTELLÓN	CASTELLÓ
FUNDACIÓN SALUD Y COMUNIDAD	CASTELLÓ
ASSOCIACIÓ MOSAIC	VALÈNCIA
SANT JOAN DE DÉU SERVEIS SOCIALS VALÈNCIA	VALÈNCIA
OMV OBRA MERCEDARIA VALENCIA	VALÈNCIA
COMUNIDAD LUISA DE MARILLAC-HIJAS DE LA CARIDAD SVP	VALÈNCIA
ASOCIACIÓN VALENCIA ACOGE	VALÈNCIA
FUNDACIÓN INICIATIVA SOLIDARIA ÁNGEL TOMÁS	VALÈNCIA
FUNDACIÓN RED DE APOYO A LA INTEGRACIÓN SOCIOLABORAL (RAIS)	VALÈNCIA
FUNDACIÓN CEPAIM ACCIÓN INTEGRAL CON MIGRANTES	VALÈNCIA, ALACANT
SERVICIO JESUITA MIGRANTES-SJM DELEGACIÓN VALENCIA	VALÈNCIA, ALACANT
ASOCIACIÓN VALENCIANA DE CARIDAD-CASA CARIDAD	VALÈNCIA
DOMUS PACIS CASAL DE LA PAU	VALÈNCIA
CÁRITAS DIOCESANA VALENCIA	VALÈNCIA
CÁRITAS INTERPARROQUIAL DE GANDIA	VALÈNCIA
ASOCIACIÓN ÀMBIT	VALÈNCIA
ASOCIACIÓN CIUDAD DE LA ESPERANZA	VALÈNCIA
ASOCIACIÓN VALENCIANA DE SOLIDARIDA CON ÀFRICA	VALÈNCIA
INSTITUT SOCIAL DEL TREBALL (ISO)	VALÈNCIA
VEGA BAJA ACOGE	ALACANT
ASOCIACIÓN CASA OBERTA	ALACANT
ANMAG (ASOCIACIÓN DE ACOGIDA AL NIÑO Y A LA MUJER AMAYA GÓMEZ)	ALACANT
ASTI-ALICANTE, ASOCIACIÓN DE SOLIDARIDAD CON LOS TRABAJADORES INMIGRANTES	ALACANT
CÁRITAS DIOCESANA ORIHUELA-ALICANTE	ALACANT
FUNDACIÓN ELCHE ACOGE DE LA COMUNIDAD VALENCIANA	ALACANT

Annex II: Entitats a les quals se'ls va concedir la subvenció d'Inclusió i Desenvolupament Comunitari l'any 2023 en el sector d'atenció a persones en situació o risc d'exclusió social pertanyents a col·lectius vulnerables.

ENTITATS	PROVÍNCIA
ASOCIACIÓN DE PERSONAS MARGINADAS DE ALICANTE (ACOMAR)	ALACANT
SOCIEDAD SAN VICENTE DE PAÚL EN ESPAÑA	ALACANT
ASOCIACIÓN ALICANTINA DE AFECTADOS POR LUDOPATÍA Y OTRAS ADICCIONES VIDA LIBRE	ALACANT
INTEGRACIÓN PARA LA VIDA	ALACANT
CÁRITAS DIOCESANA ORIHUELA ALICANTE	ALACANT
FUNDACION ANTONIO MORENO	ALACANT
OBRA SOCIAL STA. LUISA DE MARILLAC- HIJAS DE LA CARIDAD DE S.V.P.	ALACANT
FUNDACIÓN SALUD Y COMUNIDAD	CASTELLÓ
CÁRITAS DIOCESANA DE TORTOSA	CASTELLÓ
CASDA, ASOCIACIÓN CIUDADANA CONTRA EL SIDA DE CASTELLÓN	CASTELLÓ
FUNDACIÓN APIP-ACAM	CASTELLÓ
ASOCIACIÓN VALENCIANA DE CARIDAD -CASACARIDAD	VALÈNCIA
MISIÓN EVANGÉLICA URBANA DE VALENCIA	VALÈNCIA
COMITÉ CIUDADANO ANTI-SIDA DE LA COMUNIDAD VALENCIANA	VALÈNCIA
MÉDICOS DEL MUNDO	VALÈNCIA
CENTRO DE ACOGIDA SAN FRANCISCO DE ASIS	VALÈNCIA
CÁRITAS DIOCESANA DE VALENCIA	VALÈNCIA
ASOCIACIÓN NATANIA	VALÈNCIA
UNIÓ POBLES SOLIDARIS	VALÈNCIA
INTEGRACIÓN PARA LA VIDA	VALÈNCIA
PSICÓLOGOS SIN FRONTERAS ESPAÑA	VALÈNCIA
CÁRITAS INTERPARROQUIAL DE GANDÍA	VALÈNCIA
PROYECTO VIVIR FUNDACIÓN DE LA COMUNIDAD VALENCIANA	VALÈNCIA
FUNDACIÓN ADSIS	VALÈNCIA
FUNDACIÓ PRIVADA MARÍA AUXILIADORA	VALÈNCIA
ASOCIACIÓN NOVA VIDA-IBT	VALÈNCIA